

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 20 серпня 2019 року № 20-8

м. Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та управління майном державними підприємствами у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України “Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та управління майном державними підприємствами у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України

За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Аудитом встановлено, що **кошти Державного бюджету України у 2016–2018 роках у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору виділялися Мінінфраструктури та Державіаслужбі та були використані лише на забезпечення діяльності цих бюджетних установ.**

Кошти з бюджету виділялись у 2016–2018 роках за КПКВК 3101010 “Загальне керівництво та управління у сфері інфраструктури” – 220960,5 тис. грн та КПКВК 3108010 “Керівництво та управління у сфері авіаційного транспорту” – 548197,0 тис. гривень. Найбільшу частку з цих коштів становлять витрати на заробітну плату та нарахування: Мінінфраструктури – 89,4 відс. (170991,6 тис. грн), Державіаслужба – 69,8 відс. (345857,1 тис. гривень).

У той же час **окремої бюджетної програми для фінансової підтримки та розвитку ДП МА “Бориспіль” і ДП МА “Львів” за три роки не передбачено.**

Отже, **Мінінфраструктури не може повною мірою забезпечити реалізацію державної політики у цій сфері**, оскільки відсутні реальні фінансові інструменти державної підтримки сфери авіації.

2. Незважаючи на затверджений паспортом бюджетної програми 3108010 Державіаслужбі достатній обсяг бюджетних призначень на 2016–2018 роки (2016 рік – 82097,5 тис. грн, 2017 рік – 174066,8 тис. грн та 2018 рік – 238576,9 тис. грн), їх використання неповною мірою забезпечило досягнення визначених паспортом показників результату, ефективності та якості. Зокрема, інформаційні системи безпеки авіації створені і впроваджені частково, обладнання для облаштування робочих місць працівників придбано у меншій, ніж заплановано, кількості, на підвищення кваліфікації працівників виділялося значно менше коштів, ніж передбачено паспортом.

Видатки на зазначені цілі спрямовано за рахунок фінансових ресурсів Європейського Союзу, отриманих у рамках Угоди про фінансування програми “Підтримка впровадження транспортної стратегії України” за бюджетною програмою КПКВК 3101230, а бюджетні призначення, заплановані паспортом бюджетної програми 3108010, перерозподілено. Значну частину цих коштів (від 56,7 відс. у 2016 році до 77,6 відс. у 2018 році) використано на заробітну плату працівників, сплату судових зборів тощо.

3. Аудитом встановлено ряд **недоліків та порушень, які призвели до неефективного використання та управління державним майном і коштами у сумі 939420,75 тис. грн:**

неекономного (нераціонального) – 223497,4 тис. грн;

нерезультативного – 691829,95 тис. грн;

з недотриманням вимог законодавства – 24093,4 тис. грн, з яких відшкодовано у процесі аудиту 77,0 тис. гривень.

4. Аудит засвідчив, що з 20 аеропортів, які налічуються в Україні, лише 2 є державними підприємствами, що належать до сфери управління Мінінфраструктури. До Переліку підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Мінінфраструктури, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.03.2011 № 265-р, включено, зокрема, ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”.

Мінінфраструктури як уповноваженим органом управління майном не забезпечено у 2016–2018 роках належного виконання покладених повноважень з управління цими державними підприємствами, хоча для ефективного виконання такої функції нормативно-правова база є достатньо сформованою.

При оцінці стану виконання Міністерством функцій уповноваженого органу з питань управління майном державних підприємств аудитом виявлено цілий ряд системних недоліків та порушень, які дають підстави зробити висновок про неефективність прийняття управлінських рішень Мінінфраструктури у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України.

4.1. Міністерством допущені порушення при призначенні в. о. генерального директора та укладанні контрактів з керівниками ДП МА “Бориспіль та ДП МА “Львів”:

- **в. о. генерального директора ДП МА “Бориспіль” Дихне Є. Г. призначено наказом Мінінфраструктури від 18.09.2014 № 180-о за підписом Міністра Бурбака М. Ю. з недотриманням вимог статей 65 і 73 Господарського кодексу України, абзацу третього пункту 2 Порядку погодження з Головою Ради міністрів АР Крим, головами місцевих державних адміністрацій призначення на посади та звільнення з посад керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2013 № 818, а також статей 21 та 24 Кодексу законів про працю України, внаслідок чого Дихне Є. Г. з 01.01.2016 по 23.03.2017 незаконно нараховано та виплачено 702356,44 грн заробітної плати;**

- контракт з генеральним директором ДП МА “Бориспіль” Рябікіним П. Б. та додаткові угоди до контракту з генеральним директором ДП МА “Львів” Романовською Т. В. укладені з боку Мінінфраструктури посадовою особою, яка не мала на це повноважень, – державним секретарем Галущакком А. Е. Таким чином, є ознаки порушення статей 1 та 65 Закону України “Про державну службу” в частині можливого перевищення службових повноважень.

4.2. Установлено, що генеральному директорові ДП МА “Бориспіль” Рябікіну П. Б. з недотриманням умов контракту від 23.03.2017 № 1-І нараховано та виплачено передбачену колективним договором премію до свята в загальній сумі 2200,0 грн (за серпень та грудень 2017 року) та винагороду за вислугу років на загальну суму 74814,99 грн (за 2017, 2018 роки та січень 2019 року). За погодженням з Рябікіним П. Б. незаконно виплачені кошти на загальну суму 77014,98 грн утримано з його заробітної плати у травні 2019 року.

Крім того, звіти керівника про виконання умов, диференційованих показників і розміри преміювання за I–IV квартали 2016 року подані ДП МА “Львів” до Мінінфраструктури з порушенням встановленого терміну (пізніше на 4, 3, 6 та 21 день відповідно), що є недотриманням вимог пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 02.08.1995 № 597. Після спливу встановленого терміну подано до Мінінфраструктури звіти керівника ДП МА “Львів” за I та IV квартали 2017 року (на 13 та 21 день відповідно). Згідно з контрактом від 26.02.2016 № 4–I (далі – Контракт № 4–I) з керівником ДП МА “Львів” (підпункт б) пункту 22 додаткової угоди від 28.07.2017 до контракту) премія керівникові не нараховується у разі несвоєчасного надання такого звіту. Терміни подання звітів про виконання фінансових планів підприємства визначено Порядком складання, затвердження та контролю виконання фінансового плану суб’єкта господарювання державного сектору економіки, затвердженим наказом Мінекономрозвитку від 02.03.2015 № 205 (далі – Порядок № 205), яким випадків неподання звітів у встановлений строк, не передбачено.

Усупереч умовам Контракту № 4-І Мінінфраструктури видано наказ від 24.04.2018 № 26-О про виплату генеральному директорові ДП МА “Львів” Романовській Т. В. премії у розмірі 35 відс. посадового окладу за результатами роботи у ІV кварталі 2017 року.

Виконання ДП МА “Львів” наказу Мінінфраструктури від 24.04.2018 № 26-О призвело до **одночасних незаконних виплат заробітної плати генеральному директорові ДП МА “Львів” Романовській Т. В. у вигляді премії на загальну суму 14201,06 грн, з яких нарахування премії становить 11640,21 грн та єдиного соціального внеску – 2560,85 гривні.**

Отже, незаконні виплати заробітної плати генеральному директорові ДП МА “Львів” Романовській Т. В. у сумі 14201,06 грн підлягають відшкодуванню.

4.3. Мінінфраструктури неналежно виконувало повноваження, покладені Законом України від 21.09.2006 № 185 “Про управління об’єктами державної власності” (далі – Закон № 185):

- **не здійснювало контролю за виконанням стратегічних планів ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”.** Аналіз стратегічних планів та звітів про їх виконання за 2017 та 2018 роки засвідчив, що ці документи є незіставними. Крім того, звіти про виконання стратегічних планів за 2016 рік підприємствами до Мінінфраструктури не подавалися.

Так, відсутність у Стратегічному плані ДП МА “Бориспіль” конкретних заходів за роками, кількісних показників та планових обсягів фінансування окремих заходів унеможливорює проведення моніторингу та оцінки виконання стратегічного плану в цілому, а отже – здійснення Міністерством контролю за його виконанням;

- **річні інвестиційні плани ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” за 2016–2018 роки Міністерством не затверджувалися,** що унеможливорює здійснення Мінінфраструктури контролю за їх виконанням.

ДП МА “Бориспіль” (на 2016, 2017 та 2018 роки) затверджувало такі плани самостійно (неодноразово в новій редакції), при цьому їх показники не відповідали показникам затверджених Мінінфраструктури інвестиційних планів на середньострокову перспективу.

Мінінфраструктури не забезпечило виконання відповідних повноважень, покладених пунктом 6 частини першої статті 6 Закону № 185, а саме контролю за виконанням інвестиційних планів ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”.

4.4. Мінінфраструктури не погоджено облікової політики, якою ДП МА “Львів” керувалося при складанні та поданні фінансової звітності за 2016–2018 роки, що є недотриманням вимог абзацу другої частини п’ятої статті 8 Закону України від 16.07.1999 № 996 “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”.

Фінансові плани ДП МА “Львів” на 2016–2018 роки затверджено з недотриманням терміну, визначеного частиною другою статті 75 Господарського кодексу України та пунктом 5 Порядку № 205. Так, фінансові

плани на 2017 та 2018 роки затверджено на 5 та 3,5 місяці пізніше визначеного терміну.

4.5. ДП МА “Бориспіль” не включало до поданих до Мінінфраструктури переліків майна, що може бути передано в оренду, окремих об’єктів, переданих в оренду за попередніми договорами. Зазначене вказує на ризики створення підприємством неконкурентного середовища у сфері орендних відносин та вибору орендарів вільних площ у ручному режимі.

При цьому Мінінфраструктури володіло інформацією про укладання ДП МА “Бориспіль” попередніх договорів оренди державного майна, яку, зокрема, неодноразово отримувало від регіонального відділення Фонду державного майна України по Київській області (далі – Фонд по Київській області).

4.6. За неналежного реагування та невжиття вичерпних заходів Мінінфраструктури як уповноваженим органом управління, Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 24.04.2019 № 363, якою внесено зміни до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об’єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138, а саме збільшено з 40 до 90 відс. розмір відрахувань чистого прибутку ДП МА “Бориспіль” до бюджету, що унеможливило виконання затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 № 994-р фінансового плану ДП МА “Бориспіль” на 2019 рік та матиме негативний вплив на діяльність підприємства.

4.7. Мінінфраструктури як уповноважений орган управління майном **не виконувало** також покладених пунктом 15 частини першої статті 6 Закону № 185 **функцій погодження списання майна, яке тимчасово не використовується** ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”.

Так, на час проведення аудиту ДП МА “Бориспіль” **не отримано від Мінінфраструктури відповідей щодо прийняття рішень про списання 367 одиниць основних засобів** (машин, обладнання, пристроїв, інвентарю, нерухомості тощо), у тому числі чотирьох службових собак у зв’язку зі смертю з 2014 року та 2389 дерев.

ДП МА “Львів” протягом 2016–2018 років не надсилало до Мінінфраструктури документів для отримання дозволу на списання основних засобів відповідно до вимог Порядку списання об’єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 08.11.2007 № 1314. Як наслідок, **на балансі ДП МА “Львів” станом на 31.12.2018 обліковуються 165 од. не придатних до використання основних засобів** (з них 85 од. – транспортні засоби), які через фізичну зношеність та моральну застарілість втратили ознаки активів та підлягають списанню (залишкова вартість – 1,7 млн грн, первинна – 11,9 млн гривень).

4.8. Питання, пов’язані з ефективністю використання та розпорядження майном ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”, у 2016–2018 роках жодного разу на засіданнях колегії Міністерства не розглядалися.

4.9. Мініфраструктури не здійснювало оцінку фінансових ризиків, пов'язаних з діяльністю ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”. Аудитом встановлено, що такі фактори, як невизнання ДП МА “Бориспіль” курсових різниць, пов'язаних з наявністю монетарної заборгованості за Субкредитною угодою № 13000-04/70, укладеною між Кабінетом Міністрів України, представленим Міністерством фінансів України, ВАТ “Державний експортно-імпорتنний банк України” та ДП МА “Бориспіль”, та **прийняття нормативно-правових актів, пов'язаних з діяльністю суб'єктів господарювання, які можуть мати вплив на дохідну та/або видаткову частину державного бюджету, є досить суттєвими.** Зменшення розміру аеропортових зборів за наказом уповноваженого органу державної влади або встановлення знижувального коефіцієнта за рішенням керівників державних підприємств може значно вплинути на обсяги доходів підприємств та, як наслідок, призвести до виникнення фінансових ризиків щодо сплати податків, зборів та обов'язкових платежів до бюджету.

4.10. Мініфраструктури не виконано повноважень, покладених пунктами 4¹, 14¹ та 14² частини першої статті 6 Закону № 185, щодо визначення кандидатур осіб, які представляють інтереси держави в наглядовій раді ДП МА “Львів”, а також забезпечення їх обрання (призначення). **На час проведення аудиту такі наглядові ради відповідно до вимог законодавства не створено.**

5. Аудитом встановлено, що залишається невирішеним питання законодавчого врегулювання діяльності Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях (далі – Спецфонд). Основним нормативно-правовим актом, який регулює питання діяльності Спецфонду, є постанова Кабінету Міністрів України “Про створення Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях”.

З 01.01.2017 джерелами формування Спецфонду в частині доходів (з урахуванням особливостей, визначених пунктом 1 частини другої статті 67¹ Бюджетного кодексу України (далі – БКУ)) є, зокрема, 80 відс. надходжень до Спецфонду (пункт 6¹ частини третьої статті 29 БКУ). Відповідні надходження спрямовуються на здійснення діяльності центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики в галузі цивільної авіації, участь та представництво України у міжнародних авіаційних організаціях (пункт 19 частини четвертої статті 30 БКУ (із змінами)), тобто Державіаслужби. Внаслідок внесення таких змін до БКУ видатки за КПКВК 3108010 у 2017 році збільшилися у 1,9 раза проти 2016 року, у 2018 році – у 1,4 раза проти 2017 року.

Разом з тим Окружним адміністративним судом м. Києва та Київським апеляційним адміністративним судом протягом 2016–2018 років прийнято таке рішення: відповідно до конституційних положень право встановлювати (скасовувати) загальнодержавні податки і збори (обов'язкові платежі),

включаючи ввізне мито та розмір тимчасової надбавки до діючих ставок ввізного мита, належить до законодавчих повноважень Верховної Ради України та не створює обов'язку щодо їх сплати авіаційними перевізниками, оскільки вони встановлені не законом, прийнятим Верховною Радою України, а підзаконним актом Кабінету Міністрів України.

Із набранням постановами суду законної сили втрачено правові підстави для обрахування державного збору за кожного пасажира, який відлітає з аеропорту України, за відповідні періоди, що призвело до втрат державного бюджету через несплату авіакомпаніями до Спецфонду такого збору на загальну суму 651,2 млн гривень. Неврегулювання цього питання призведе в подальшому до втрат державного бюджету.

6. Рішенням Господарського суду міста Києва від 19.06.2018 задоволено позов АМКУ до Державіаслужби про зобов'язання виконати рішення від 06.12.2016 № 526-р та ухвалено стягнути з Державіаслужби на користь АМКУ судовий збір (1762,0 гривні). Оскільки АМКУ звернувся до органу державної виконавчої служби для примусового виконання рішення суду, то з Державіаслужби також стягнуто виконавчий збір як з боржника - юридичної особи у сумі 14892,0 грн та витрати на проведення виконавчих дій у сумі 103,9 гривні.

Отже, неприйняття своєчасних управлінських рішень посадовими особами Державіаслужби призвело до списання загалом 16,8 тис. грн з рахунка Державіаслужби через тривале погодження органами виконавчої влади проєкту нормативно-правового акта, яким би встановлювались правила доступу на ринки наземного обслуговування в аеропортах України. Посадовими особами Державіаслужби, відповідальними за розроблення цього нормативно-правового акта, неналежно виконано посадові обов'язки.

Крім того, Державіаслужбою не надано документів, які б підтверджували факт звернення до АМКУ щодо продовження строку виконання зобов'язання, встановленого рішенням АМКУ від 06.12.2016 № 526-р.

Відповідно до статті 65 Закону України “Про державну службу” підставою для притягнення державного службовця до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку, тобто протиправної винної дії або бездіяльності чи прийняття рішення, що полягає у невиконанні або неналежному виконанні державним службовцем своїх посадових обов'язків та інших вимог, встановлених цим Законом та іншими нормативно-правовими актами, за яке до нього може бути застосоване дисциплінарне стягнення.

Дисциплінарними проступками є, зокрема, невиконання або неналежне виконання посадових обов'язків, актів органів державної влади, наказів (розпоряджень) та доручень керівників, прийнятих у межах їхніх повноважень.

7. Аналізом окремих показників фінансово-господарської діяльності ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” встановлено, що ці підприємства за підсумками 2016–2018 років були прибутковими та загалом за цей період отримали чистого прибутку у сумі 4975,3 і 341,4 млн грн відповідно.

У цілому динаміка зміни показників діяльності ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” є позитивною.

За 2016–2018 роки ДП МА “Бориспіль” отримало доходів на загальну суму 12246221,0 тис. грн (у тому числі за 2016 рік – 3615746,0 тис. грн, за 2017 рік – 4096544,0 тис. грн, за 2018 рік – 4533931,0 тис. грн), ДП МА “Львів” – на загальну суму 1449056,0 тис. грн (у тому числі за 2016 рік – 392180,0 тис. грн, за 2017 рік – 488267,0 тис. грн та за 2018 рік – 568609,0 тис. гривень).

За 2016–2018 роки ДП МА “Бориспіль” здійснило витрат на загальну суму 7270950,0 тис. грн (у тому числі за 2016 рік – 2229815,0 тис. грн, за 2017 рік – 2365124,0 тис. грн, за 2018 рік – 2676011,0 тис. грн), ДП МА “Львів” – на загальну суму 1107665,0 тис. грн (у тому числі за 2016 рік – 300756,0 тис. грн, за 2017 рік – 366129,0 тис. грн, за 2018 рік – 440780,0 тис. гривень).

7.1. Пасажиропотік через аеропорти “Бориспіль” та “Львів” щороку зростає. Так, аеропорт “Бориспіль” у 2018 році надав послуги 12,6 млн пасажирів, що порівняно з 2016 та 2017 роками більше на 46,5 та 20,0 відс. відповідно. Сумарна частка пасажирських перевезень через ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” у загальному пасажиропотоці у 2016–2018 роках є значною (понад 65 відс.) і суттєво впливає на зростання пасажиропотоку через аеропорти України (у 2016 році – 12,9 млн осіб, у 2017 році – 16,5 млн осіб та у 2018 році – 20,5 млн осіб).

7.2. Як засвідчили результати аудиту, ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” – фінансово стабільні підприємства, які за 2016–2018 роки сплатили до державного бюджету (податків, зборів, відрахувань чистого прибутку до бюджету, інших обов’язкових платежів і зборів) 5290281,5 тис. грн (2016 рік – 1560020,0 тис. грн, 2017 рік – 1923519,0 тис. грн, 2018 рік – 1806742,5 тис. грн) та 552129,0 тис. грн (2016 рік – 147383,0 тис. грн, 2017 рік – 182042,0 тис. грн, 2018 рік – 222704,0 тис. грн) відповідно.

7.3. Аудитом встановлено, що керівник ДП МА “Львів” одноосібно визначає, якому саме суб’єкту господарювання і в якому розмірі надавати знижувальні коефіцієнти до граничних ставок аеропортових зборів. Так, наказом ДП МА “Львів” від 18.05.2016 № 229 встановлено без жодних обґрунтувань знижувальні коефіцієнти до граничних ставок аеропортових зборів, послуг з наземного обслуговування повітряних суден та пасажирського обслуговування.

Відповідно до статті 5 Закону України “Про природні монополії” до сфери діяльності природних монополій належить, зокрема, надання спеціалізованих послуг в аеропортах (аеропортові збори) згідно з переліком, який визначається Кабінетом Міністрів України, тобто аеропортові збори надаються виключно аеропортом як суб’єктом природної монополії. Відсутність прозорого порядку надання аеропортами знижок до аеропортових зборів може призвести до порушення аеропортами України законодавства, зокрема статті 6 Закону України “Про захист економічної конкуренції”.

8. ДП МА “Бориспіль” допущено ряд недоліків та порушень:

8.1. Генеральний план, детальний план території та план зонування на ДП МА “Бориспіль” станом на 01.01.2019 не розроблено, межі земельних ділянок, на яких розташовано аеропорт (аеродром), приаеродромну територію, режимні зони, що охороняються, а також ділянки, призначені для іншої діяльності, ДП МА “Бориспіль” офіційно не визначено. Межі території аеропорту визначаються зовнішніми межами земельних ділянок, які знаходяться в користуванні ДП МА “Бориспіль”. Як результат, земельні ділянки, що знаходяться в користуванні аеропорту, не є цілісними, що дало можливість стороннім особам на законних підставах мати власні земельні ділянки в межах земель аеропорту, зокрема на приаеродромній території, що створює значні ризики для безпеки авіації. Станом на 01.01.2019 у користуванні підприємства перебувало 57 ділянок загальною площею 943,9269 га, з яких правовстановлюючі документи оформлено на 54 загальною площею 944,4631 га.

Земельну ділянку площею 0,8466 га та вартістю 602,0 тис. грн окремо виділено під договір суперфіцію, укладений з ПП “Сандро АРТ” з метою будівництва закладу громадського харчування, автомийки та об’єктів АЗС.

Згідно з частиною третьою статті 413 Цивільного кодексу України право користування земельною ділянкою державної або комунальної власності для забудови не може бути відчужено її землекористувачем іншим особам, крім випадків переходу права власності на будівлі та споруди, що розміщені на такій земельній ділянці, однак відповідно до пункту 4.1 договору суперфіцію право власності на об’єкти, споруджені на земельній ділянці, переданій забудовнику для забудови, набуває виключно забудовник.

Отже, включення такого пункту до договору суперфіцію дає можливість отримати ПП “Сандро АРТ” право власності на збудовані об’єкти та, відповідно, створює ризики вилучення земельної ділянки, яка знаходиться у державній власності, площею 0,8466 га та балансовою вартістю 602,0 тис. гривень.

8.2. Будівництво паркінгу на ДП МА “Бориспіль” триває з 2011 року. I пусковий комплекс паркінгу в експлуатацію не введений. Будівництво II пускового комплексу паркінгу станом на травень 2019 року не здійснювалось через відсутність фінансування.

Мінінфраструктури не вживало дієвих заходів та не приймало ефективних рішень для залучення додаткових джерел фінансування та інвестицій для завершення будівництва паркінгу. Крім того, елементи II пускового комплексу паркінгу руйнуються, що в подальшому призведе до додаткових витрат на їх відновлення. За таких умов існують ризики втрати вже виконаних обсягів робіт на II пусковому комплексі у сумі 55,6 млн гривень.

При будівництві паркінгу на ДП МА “Бориспіль” не дотримано вимог пунктів 4¹ та 10 Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 № 560 (далі – Порядок № 560).

З 05.07.2018 по 23.11.2018 роботи за договором не виконувались через необхідність коригування проекту та проведення його експертизи у зв’язку з

виникненням значної кількості додаткових робіт та зміни технологічних рішень. На дату відновлення робіт (24.11.2018) скоригований проєкт та результати експертизи не затверджено.

Скоригований проєкт розроблено наприкінці жовтня 2018 року. При цьому експертний звіт № 00-1392-18/ПБ щодо розгляду проєктної документації затверджений ДП “Укрдержбудекспертиза” лише 05.04.2019. Проєкт об’єкта будівництва затверджено наказом ДП МА “Бориспіль” від 11.05.2019 № 01-07/1-52, однак станом на 07.06.2019 так і не погоджено Мінінфраструктури. Зазначене є недотриманням вимог пункту 4¹ Порядку № 560.

8.3. Аудитом встановлено, що між ДП МА “Бориспіль” та орендарями уклалися попередні договори оренди нерухомого майна, 72 з яких діяли у 2016–2018 роках. При цьому площа нерухомого майна, яке здавалось в оренду за попередніми договорами, перевищує розміри площ, визначені для підприємства як орендодавця статтею 5 Закону України від 10.04.1992 № 2269 “Про оренду державного та комунального майна”. Фактично підприємство частково перебрало на себе функцію ФДМУ як орендодавця. Загалом у 2016–2018 роках за попередніми договорами ДП МА “Бориспіль” отримано від орендарів близько 21,2 млн грн, з яких до державного бюджету перераховано 12,9 млн грн (70,0 відсотка). Кошти перераховувались з недотриманням законодавства. Ці надходження ФДМУ не ідентифікуються і не контролюються.

При цьому розмір орендної плати розраховувався на підставі Методики оцінки об’єктів оренди, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10.08.1995 № 629. У договорах міститься окреме зобов’язання орендаря (тимчасового користувача) укласти додаткову угоду та сплатити різницю плати за користування, якщо вона виникла за рахунок незалежної оцінки ревізійного відділу регіонального відділу Фонду по Київській області або застосування більшої орендної ставки.

При цьому Мінінфраструктури, володіючи отриманою від регіонального відділення Фонду по Київській області інформацією про укладання ДП МА “Бориспіль” попередніх договорів оренди державного майна, не вживало належних заходів реагування для приведення у відповідність із чинними нормативно-правовими актами договорів оренди на території підприємства.

9. ДП МА “Львів” допущено ряд недоліків та порушень:

9.1. Внаслідок недотримання вимог частини восьмої статті 39 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” та укладання ДП МА “Львів” договорів тестової експлуатації об’єктів та споруд, не введених в експлуатацію, підприємством з 2013 року незаконно використовуються об’єкти ЄВРО-2012 (об’єкти аеродрому ДП МА “Львів” та система охорони по периметру Львівського аеропорту) та з 2015 року радіомаячні системи посадки СП-200, передані ДП “Західінфрапроект” з вартістю послуг за їх використання 1 грн, на утримання яких у 2016–2018 роках витрачено 26509,9 тис. гривень.

ДП МА “Львів” неодноразово зверталось, зокрема, до Мінінфраструктури, Укрінфрапроекту та Мінекономрозвитку з проханням погодити передачу об’єктів інфраструктури на баланс ДП МА “Львів” без передачі фінансових зобов’язань ДП “Західінфрапроект” з метою завершення робіт власним коштом, однак ця проблема залишилась невирішеною.

9.2. Аудит засвідчив, що регіональним відділенням Фонду по Львівській області передано в оренду ТзОВ “Готельно-курортний комплекс “Карпати” 6 об’єктів нерухомого майна ДП МА “Львів” загальною площею 2,319 га. Разом з тим Державіаслужбою видано ТзОВ “Готельно-курортний комплекс “Карпати” посвідчення про допуск на злітно-посадковий майданчик (далі – ЗПМ) загальною площею 35,76 га. Посвідчення про допуск вказаного заявника до експлуатації ЗПМ, розміщеного на земельній ділянці загальною площею 35,8 га (з яких 10,76 га знаходиться у користуванні ДП МА “Львів”), видано з недотриманням вимог законодавства, що призвело до неефективного управління та розпорядження майном.

Недоотримання доходів від орендної плати ДП МА “Львів” (30 відс.), за розрахунками, становить 1285,65 тис. грн, у тому числі у 2016 році – 419,2 тис. грн, у 2017 році – 410,69 тис. грн, у 2018 році – 455,76 тис. гривень. Державний бюджет України, за розрахунками, недоотримав щонайменше 2999,86 тис. грн (70 відс. орендної плати), в тому числі у 2016 році – 978,13 тис. грн, у 2017 році – 958,29 тис. грн, у 2018 році – 1063,4 тис. гривень. Крім того, ДП МА “Львів” недоотримало відшкодування від сплати у 2016–2018 роках податку на землю за цю земельну ділянку в сумі 35,34 тис. грн (2016 рік – 11,33 тис. грн, 2017 рік – 12,0 тис. грн, 2018 рік – 12,0 тис. гривень).

9.3. Аудитом встановлено відсутність у ДП МА “Львів” двох пасажирських трапів марки TDLABS 580 та двох причіпних пасажирських трапів марки ZodiacCDS 2046, переданих у строкове платне користування ТОВ “Аеропорт Хендлінг” за договорами оренди від 06.10.2015 № ОД/2015/10/06/2 та від 26.02.2016 № ОД/2016/02/26/2 відповідно.

Згідно з договором від 06.10.2015 вартість двох трапів марки TDLABS 580 за експертною оцінкою станом на **18.08.2015 – 2,1 млн гривень**. Інформацію про первісну вартість двох причіпних пасажирських трапів марки ZodiacCDS 2046, переданих в оренду, до аудиту не надано.

Строк дії договору від 06.10.2015 № ОД/2015/10/06/2 закінчився 16.10.2017, однак державне майно ДП МА “Львів” не повернено. Виконавчі дії державного виконавця щодо примусового виконання наказу Господарського суду Одеської області від 29.12.2018 № 916/2998/17 про вилучення та передачу державного майна результату не мали, оскільки державним виконавцем не виявлено в ТОВ “Аеропорт Хендлінг” майна, визначеного у виконавчому документі.

Отже, на час проведення аудиту державне майно **вартістю 2,1 млн грн відсутнє, встановлено факт втрати державного майна, що є збитками.** Жодних документів, які б підтверджували наявність зазначених трапів, до аудиту не надано.

9.4. Встановлено неналежне ведення претензійно-позовної роботи щодо відшкодування втраченого майна. Ухвалою Господарського суду Одеської області від 31.05.2019 у справі 916/1428/19 за заявою боржника ТОВ “Аеропорт Хендлінг” відкрито провадження у справі про банкрутство за скороченою процедурою та **введено мораторій на задоволення вимог кредиторів (у тому числі ДП МА “Львів” на суму 12,6 млн грн) зі сплати орендної плати.**

9.5. Внаслідок неефективного управління державним майном ДП МА “Львів” у 2016–2018 роках сплатило 118,6 тис. грн земельного податку за ділянки загальною площею 0,779 га, на яких розташовано об’єкти нерухомості, що не використовуються ДП МА “Львів” у виробничо-господарській діяльності.

Керівником ДП МА “Львів” у 2016–2018 роках не забезпечено належного обліку земельних ділянок, що є невиконанням зобов’язань, визначених Контрактом № 4–І. Експертної грошової оцінки 17-ти земельних ділянок, передбаченої Законом України від 11.12.2003 № 1378 “Про оцінку земель”, не проведено, відповідно, вартість права користування земельними ділянками в бухгалтерському обліку не відображено.

Протягом 2016–2018 років ДП МА “Львів” і Мінінфраструктури не вжито заходів щодо подальшого використання об’єктів нерухомості, які не використовуються ДП “МА “Львів”, зокрема, 8 об’єктів загальною первісною вартістю 2015,8 млн грн, розташованих за адресою: м. Львів, вул. Любінська, 168, та 2 об’єктів загальною первісною вартістю 44,3 тис. грн, розташованих у с. Почаєвичі Дрогобицького р-ну.

10. Внаслідок відсутності дієвої системи внутрішнього контролю в Мінінфраструктури, Державіаслужбі та на державних підприємствах створено умови, які сприяли вчиненню цілого комплексу порушень у частині управління та розпорядження майном, що підтверджується інформацією, наведеною у Звіті.

11. Аудитом встановлено ряд порушень, які можуть мати ознаки кримінальних правопорушень у частині службової недбалості посадових осіб Міністерства та державного підприємства, а саме щодо:

- незаконного нарахування та фактичної виплати заробітної плати в. о. генерального директора Дихне Є. Г. за період з 01.01.2016 по 23.03.2017 у розмірі 702356, 44 грн;

- втрати ДП МА “Львів” державного майна у вигляді двох пасажирських трапів марки TDLABS 580 та двох причіпних пасажирських трапів марки ZodiacCDS 2046 і надходжень від їх оренди.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та управління майном державними підприємствами у

сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України затвердити.

2. Інформацію про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та управління майном державними підприємствами у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України надіслати **Верховній Раді України**.

3. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати **Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури**.

4. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати і Звіт надіслати **Кабінетові Міністрів України** та рекомендувати:

4.1. Вжити заходів щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб, які допустили неефективне управління та розпорядження державним майном.

4.2. Забезпечити виконання рекомендацій Рахункової палати в повному обсязі.

4.3. Доручити Мінінфраструктури:

- розглянути питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності державного секретаря Міністерства інфраструктури України Галушчака А. Е. згідно з вимогами Закону України “Про державну службу” у зв’язку з можливим перевищенням службових повноважень;

- підготувати проєкт нормативно-правового акта про внесення змін до Порядку відрахування до державного бюджету частини чистого прибутку (доходу) державними унітарними підприємствами та їх об’єднаннями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.02.2011 № 138, щодо зменшення розміру відрахувань чистого прибутку ДП МА “Бориспіль” до попереднього рівня показників;

- провести оцінку фіскальних ризиків, пов’язаних з діяльністю суб’єктів господарювання ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”;

- розробити заходи щодо ефективного управління та розпорядження майном державних підприємств, що входять до сфери управління Міністерства;

- вжити заходів щодо переукладання контрактів з керівниками ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” відповідно до норм законодавства.

5. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати **Міністерству інфраструктури України, ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”** для вжиття заходів щодо усунення виявлених під час аудиту порушень і недоліків та рекомендувати:

5.1. Мінінфраструктури:

- забезпечити створення наглядових рад на ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” з метою виконання повноважень, покладених на Міністерство Законом України “Про управління об’єктами державної власності” та іншими актами законодавства;

- забезпечити приведення статутів підприємств у відповідність із вимогами законодавства, а саме з урахуванням змін, внесених Законом України від 02.06.2016 № 1405 “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління

об'єктами державної та комунальної власності”;

- протягом двох місяців забезпечити виконання вимог Закону України “Про управління об'єктами державної власності” в частині списання майна ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”;

- вжити заходів щодо залучення додаткових джерел фінансування та інвестицій з метою завершення будівництва паркінгу на ДП МА “Бориспіль”;

- забезпечити проведення інвентаризації майна, яке знаходиться в користуванні ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”, у тому числі земельних ділянок;

- розробити та затвердити з урахуванням результатів діяльності керівника умови, критерії, диференційовані показники та розміри посадового окладу керівників ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”;

- погодити облікову політику, якою керується ДП МА “Львів” при складанні та поданні фінансової звітності;

- забезпечити належний контроль за виконанням стратегічних та інвестиційних планів державних підприємств;

- забезпечити своєчасне затвердження фінансових планів ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів”;

- вжити заходів щодо оформлення ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” договорів оренди в установленому законодавством порядку;

- вжити заходів щодо удосконалення системи внутрішнього контролю в Міністерстві, Державіаслужбі, на ДП МА “Бориспіль” та ДП МА “Львів” у частині використання майна державними підприємствами.

5.2. Державній авіаційній службі України:

- розробити план заходів з усунення виявлених порушень та недоліків і поінформувати Рахункову палату;

- дооформити пакет документів ТзОВ “Готельно-курортний комплекс “Карпати” відповідно до Правил допуску до експлуатації злітно-посадкових майданчиків для польотів легких повітряних суден;

- подати пропозиції Мініфраструктури щодо урегулювання на законодавчому рівні порядку сплати державних зборів до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях;

- розробити та подати Мініфраструктури проєкт нормативно-правового акта, який встановлюватиме чіткі, прозорі та об'єктивні критерії на недискримінаційних та конкурентних умовах та надасть можливість доступу суб'єктам господарювання на ринки послуг з наземного обслуговування в аеропортах України;

- провести службове розслідування за фактом безспірного списання коштів за рішенням суду на користь Антимонопольного комітету України, допущеним посадовими особами Державіаслужби.

5.3. ДП МА “Бориспіль”:

- розробити план заходів з усунення виявлених порушень та недоліків і поінформувати Рахункову палату;

- завершити введення в експлуатацію паркінгу (I пускового комплексу) в установленому законодавством порядку;
- провести інвентаризацію договорів оренди нерухомого майна та забезпечити їх відповідність нормам законодавства;
- вжити заходів щодо забезпечення відшкодування незаконно нарахованої та фактично виплаченої заробітної плати у 2016, 2017, 2018 роках в. о. генерального директора ДП МА “Бориспіль” Дихне Є. Г.;
- розробити генеральний план, детальний план території та план зонування;
- забезпечити оформлення правовстановлюючих документів на всі земельні ділянки, які є у власності.

5.4. ДП МА “Львів”:

- розробити план заходів з усунення виявлених порушень та недоліків і поінформувати Рахункову палату;
- протягом двох місяців вжити заходів щодо введення в експлуатацію відповідно до вимог законодавства об’єктів, побудованих для проведення Євро-2012 за кошти, залучені під державні гарантії;
- врегулювати питання закріплення права постійного користування земельними ділянками за ДП “Украерорух”, на яких розміщуються його об’єкти;
- провести інвентаризацію договорів оренди нерухомого майна та забезпечити їх укладання відповідно до норм законодавства;
- протягом місяця звернутись до Національної поліції України щодо повернення державного майна до ДП МА “Львів”, а саме двох пасажирських трапів марки TDLABS 580 та двох причіпних пасажирських трапів марки ZodiacCDS 2046;
- забезпечити відшкодування зайво отриманих виплат заробітної плати у вигляді премії у 2017 року генеральним директором ДП МА “Львів” Романовською Т. В.;
- вжити заходів щодо дотримання вимог статті 39 Закону України “Про регулювання містобудівної діяльності” в частині введення в експлуатацію об’єктів та споруд, розташованих на території ДП МА “Львів”;
- провести претензійно-позовну роботу щодо відшкодування плати за оренду двох пасажирських трапів марки TDLABS 580 та двох причіпних пасажирських трапів марки ZodiacCDS 2046, переданих у строкове платне користування ТОВ “Аеропорт Хендлінг” за договорами оренди від 06.10.2015 № ОД/2015/10/06/2 та від 26.02.2016 № ОД/2016/02/26/2 відповідно;
- генеральному директорові ДП МА “Львів” забезпечити належний облік земельних ділянок та здійснити їх експертно-грошову оцінку для відображення цих земельних ділянок у бухгалтерському обліку підприємства в установленому порядку.

6. Поінформувати Генеральну прокуратуру України та Національну поліцію України з наданням матеріалів щодо виявлених ознак кримінальних правопорушень для відповідного реагування.

7. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту оприлюднити на офіційному вебсайті Рахункової палати.

8. Доручити члену Рахункової палати Івановій І. М. у порядку, встановленому Законом України “Про Рахункову палату” та Регламентом Рахункової палати, затвердженим рішенням Рахункової палати від 28.08.2018 № 22-7, представляти Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету та управління майном державними підприємствами у сфері авіаційного транспорту та використання повітряного простору України у Верховній Раді України, інших органах державної влади та засобах масової інформації.

9. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Іванову І. М.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан